מגילה נקראת פרק ראשון מגילה יב.

תניא נמי הכי. דבשעות נבוכדנצר ואויל מרודך נבלעה שנה: **עוד שנה אחת לנכנל.** (ז) הכי איתא בסדר עולם ביה בגיליא קטיל בלשצר מלכא וריוש מדאה קביל מלכותא הכי שבעים שנה מיום שמלך נבוכדנצר שבעים חסר אחת מיום שביבם יהויקים ועוד שנה אחת לנכנל למלאות שבעים שנה משעלה על ישראל ועמד דריוש והשלימה ואחריו בשנה אחרת מלך כורש בנכנל ונפקדו פקידה במקצת שאמר מי בכם מכל עמו יהי אלהיו עמו ויעל וגו'(ז). למדנו מברייתא זו כשמת בלשצר לא היו לכיבוס יהויקים אלא שבעים חסר אחת ואתמנו מנינו למעלה שבעים שנה מ"ה דנבוכדנצר וכ"ג דאויל מרודך ושלשה דבלשצר הרי שנים מקוטעות היו: **כיבוסי כספרים.** לשון ספירה וחשבון: **כתיב לפי מלאות לבבל.** שבעים שנה אפקוד אתכם בספר ירמיה: **וכתיב.** בספר דניאל למלאות לחרבות ירושלם שבעים שנה מספר השנים אשר היה דבר ה' אל ירמיה הנביא: **לפקידה בעלמא.** (כ) ואמר לפי מלאות לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם וכך היתה שנפקדו בשנה אחת לכורש מלך פרס שהיא שנת ע"א לכיבוס יהויקים שפשטה בכל על ישראל: **משיח.** (ל) נמשח כמו שמן המשחה: **קובל אני לך כו'.** והכי קאמר כה אמר ה' למשיחו (מא) לכורש אשר החזקתי בימינו וגו' הוא יבנה את ביתי. תני קלקלי כתיבי דסמיכי להדדי. ויקוד טעם מקרא זה מוכיח על דרש זה שאין לך טעם זכרא במקרא שאין סגול בא אחריו וכאן נגקד למשיחו בזרקא ולכורש נגקד במאריך להפריסו ולנתקו מעם למשיחו: **מי בכם מכל עמו וגו'.** והוא עצמו לא נשתבל בדבר: **כתיב פרס ומדי הפרתמים.** סמך הפרתמים אצל מדי וכתיב למלכי מדי ופרס סמך מלכי אצל מדי: **כגדי כהונה.** שהיו בידו שם בגדי כהן גדול (כ) שהיאלן מירושלים: **פיקח היה.** שהקדים משתה הרחוקים יותר ממשתה בני עירו: **שהשתחוו לצלם.** בימי נבוכדנצר: **וכי משוא פנים יש בדבר.** איך זכו לנס: **הם עשו לפנים.** מירמה: **חרי חרי.** מעשה ממש. מלאכת המלעות היתה עשויה רקבים רקבים: **מילא לנגב.** חור לשון חיור (מ): **הרלוי לכסף כו'.** מעות זהב וכסף קדרים שר הרלוי לזהב לזהב וגרוע לכסף: **מתחטטות על בעליהן.** לשפה עשה להם כאנשים חטוטות כלומר שלא כאו לידי אדם אלא בטורח שמחטטים ומחזירים בעליהן אחריהן עד שמוצאין אותן בדמים יקרים: **וכן הוא אומר.** שהמקרא משבח אנשים יקרות ואומר (מ) על נשיות הרבה הן באין כי אבני נזר מתנוסקות על אדמתו. והכתוב מדבר לישראל לעתיד לבוא שיהיו מסוכין ויקרים בין האומות כאבני נזר המתנוסקות: **דרי דרי.** שורות שורות בביב. (מ) ופומרת לשון אמור אחור (מ): **בלבריס.** והלי ופומרת (מ) לשון סברא הוא: **שקרא דרור לכל בעלי חחורה.** עשה נחת רוח לבני מלכותו להעביר מהן מכס של סוחרין: **הרלשונים.** כלומר בלשצר וחבורתו: **כדם של תורה.** אכילת מזבח מרובה משתיה פר ושלשה עשרומים סולת לאכילה ונסך חצי ההין: **מיין מדינתו.** יין הרגיל בו ולא ישכרהו [ולא ישתהו] אלא לפי רצונו: **כרלון מרדכי והמן.** הם היו שרי המקשים במשתה: **איהו בקרי.** לשון גדולות: בוצינו

אתה מטיל קנאה. ולא"ת למ"ד לעיל הרלוי לגיהה הרלוי לאלר לאלר ל"כ אתה מטיל קנאה בסעודה י"ל דסבירא ליה דכיון שלא היו רואין זה את זה ליכא קנאה: **כדת של תורה אכילה מרובה משתיה.** והא דאמרינן בגדה (דף כד: ופס) כל שאכילתו מרובה משתייתו עצמותיו סכויין היינו בחוכל יותר מדאי: שפרמה

תניא נמי הכי ועוד שנה (ח) אחרת לבבל ועמד דריוש והשלימה אמר רבא אף דניאל טעה בהאי חושבנא דכתיב [1]בשנת אחת למלכו אני דניאל בינותי בספרים מדקאמר בינותי מכלל דטעה מ"מ קשו קראי אהדדי כתיב [2]מלאות לבבל וכתיב [3]לחרבות ירושלם אמר רבא לפקידה בעלמא והיינו דכתיב [3]כה אמר כורש מלך פרס כל ממלכות הארץ נתן לי ה' אלהי השמים והוא פקד עלי לבנות לו בית בירושלם (ט) דרש רב נחמן בר רב חסדא מאי דכתיב [4]כה אמר ה' למשיחו לכורש אשר החזקתי בימינו וכי כורש משיח היה אלא א"ל הקב"ה למשיח קובל אני לך על כורש אני אמרתי הוא יבנה (ט) ביתי ויקבץ גליותי והוא אמר [5]מי בכם מכל עמו ויעל: [6]חיל פרס ומדי הפרתמים וכתיב [7]למלכי מדי ופרס אמר רבא אתנויי אתנו בהדדי אי מינן מלכי מינייכו איפרכי ואי מינייכו מלכי מינן איפרכי [8]בהראותו את עושר כבוד מלכותו (ד) א"ר יוסי בר חנינא מלמד שלבש בגדי כהונה כתיב הכא יקר תפארת גדולתו וכתיב התם [9]לכבוד ולתפארת [10]ובמלאות הימים האלה וגו' רב ושמואל חד אמר מלך פיקח היה וחד אמר מלך טיפש היה מאן דאמר מלך פיקח היה שפיר עבד דקריב רחיקא ברישא דבני מאתיה (פ) כל אימת דבעי מפיים להו ומאן דאמר טיפש היה דאיבעי ליה לקרובי בני מאתיה ברישא דאי מרדו ביה הנך (ו) הני הוו קיימי בהדיה [9]שאלו תלמידיו את רשב"י מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה אמר להם אמרו אתם אמרו לו מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע (ו) אם כן שבשושן יהרגו שבכל העולם כולו אל יהרגו אמרו לו אמור אתה אמר להם מפני שהשתחוו לצלם אמרו לו וכי משוא פנים יש בדבר אמר להם (ז)[6]הם לא עשו אלא לפנים אף הקב"ה לא עשה עמהן אלא לפנים והיינו דכתיב [11]כי לא ענה מלבו: [10]בחצר גנת ביתן המלך רב ושמואל חד אמר הראוי לחצר לחצר הראוי לגינה לגינה הראוי לביתן לביתן וחד אמר הושיבן בחצר ולא החזיקתן בגינה ולא החזיקתן עד שהכניסן לביתן והחזיקתן במתניתא תנא הושיבן בחצר ופתח להם שני פתחים אחד לגינה ואחד לביתן [12]חור כרפס ותכלת מאי חור רב אמר חרי חרי ושמואל אמר מילת לבנה הציע להם כרפס אמר ר' יוסי בר חנינא כרים של פסים על גלילי כסף ועמודי שש מטות זהב וכסף תניא ר' יהודה אומר הראוי לכסף הראוי לזהב לזהב אמר לו ר' נחמיה א"כ אתה מטיל קנאה בסעודה אלא הם של כסף ורגליהן של זהב בהט וישב א"ר אסי אבנים (ז)שמתחטטות על בעליהן וכן הוא אומר [13](פ) אבני נזר מתנוססות על אדמתו [12]ודר וסוחרת רב אמר דרי דרי ושמואל אמר אבן טובה יש בכרכי הים ודרה שמה הושיבה באמצע סעודה ומאירה להם בצהרים דבי רבי ישמעאל תנא שקרא דרור לכל בעלי סחורה [14]והשקות בכלי זהב וכלים מכלים שונים משונים מיבעי ליה אמר רבא יצתה בת קול ואמרה להם ראשונים כלו מפני כלים ואתם שונים (פ) בהם ויין מלכות רב אמר רב מלמד שכל אחד ואחד השקהו יין שגדול הימנו בשנים [15]והשתיה כדת [7](אין אונס) מאי כדת א"ר חנן משום ר"מ כדת של תורה מה דת של תורה אכילה מרובה משתיה אף סעודתו של אותו רשע אכילה מרובה משתיה אין אונס אמר רבי אלעזר מלמד שכל אחד ואחד השקהו מיין מדינתו לעשות כרצון איש ואיש אמר רבא לעשות כרצון מרדכי והמן מרדכי דכתיב [16]איש יהודי המן [17]איש צר ואויב [18]גם ושתי המלכה עשתה נשים בית המלכות בית הנשים מיבעי ליה אמר רבא שניהן לדבר עבירה נתכוונו היינו דאמרי אינשי (פ)איהו (ו)בקרי ואתתיה בבוצינו

וחכונתו: **כדם של תורה.** אכילת מזבח מרובה משתיה פר ושלשה עשרומים סולת לאכילה ונסך חצי ההין: **מיין מדינתו.** יין הרגיל בו ולא ישכרהו [ולא ישתהו] אלא לפי רצונו: **כרלון מרדכי והמן.** הם היו שרי המקשים במשתה: **איהו בקרי.** לשון גדולות: בוצינו

ולתורות ירושלים, לגאולה. **אבנים מתחוטטות** על בעליהן, מחטיאות בעליהן. כלומר כל מי שנמצאת בידו [מתחייב] למלכות, ז) שאינן ראויות להדיוט אלא למלכות בלבד, וכן בעליהן כיון שנמצאת בידיהן נסים ובורחין שמתיראין מן המלכות. [והשתיה כדת, כדת של תורה] מה דת של תורה אכילה מרובה משתייה, פי' התמיד כבש שיש בו כמה רביעיות.

ח) [כתיב חיל כו' כל"ג. כ) [עי' תוס' ע"ז ג. ד"ה שלא וכו'], ג) [נסמרוך ערך חט ח מתב כמה פירושים ע"ז כפס ר"ג ור"מ ע"ש], ד) [בע"י ליתא], ה) סיטה י"ב, ו) [עי' כערוך ערך קר ד], ז) [גזרא ח], ח) [דעילא ז], ט) [שנת יג.].

תורה אור השלם

1. בשנת אחת למלכו אני דניאל בינתי בספרים מספר השנים אשר היה דבר ה' אל ירמיה הנביא למלאות לחרבות ירושלם שבעים שנה: דניאל ט ב
2. כי כה אמר יי כי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקד אתכם והקמתי עליכם את דברי הטוב להשיב אתכם אל המקום הזה: ירמיהו כט י
3. כה אמר כרש מלך פרס כל ממלכות הארץ נתן לי יי אלהי השמים והוא פקד עלי לבנות לו בית בירושלם אשר ביהודה: עזרא א ב
4. כה אמר יי למשיחו לכורש אשר החזקתי בימינו לרד לפניו גוים ומתני מלכים אפתח לפתח לפניו דלתים ושערים לא יסגרו:
ישעיהו מה א
5. מי בכם מכל עמו יהי אלהיו עמו ויעל לירושלם אשר ביהודה ויבן את בית יי אלהי ישראל הוא האלהים אשר בירושלם:
עזרא א ג
6. בשנת שלוש למלכו עשה משתה לכל שריו ועבדיו חיל פרס ומדי הפרתמים ושרי המדינות לפניו:
אסתר א ג
7. וכל מעשה תקפו וגבורתו ופרשת גדלת מרדכי אשר גדלו המלך הלוא הם כתובים על ספר דברי הימים למלכי מדי ופרס: אסתר י ב
8. בהראותו את עשר כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדולתו ימים רבים שמונים ומאת יום: אסתר א ד
9. ועשיתי בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת:
שמות כח ב
10. ובמלאות הימים האלה עשה המלך לכל העם הנמצאים בשושן הבירה למגדול ועד קטן משתה שבעת ימים בחצר גנת ביתן המלך:
אסתר א ה
11. כי לא ענה מלבו ויגר כני איש:
איכה ג לג
12. חור כרפס וחכלת ארגמן בחבלי בוץ וארגמן על גלילי כסף ועמודי שש מטות זהב וכסף על רצפת בהט ושש ודר וסוחרת: אסתר א ו
13. והושיעם יי אלהיהם ביום ההוא כצאן עמו כי אבני נזר מתנוססות על אדמתו: זכריה ט טז
14. והשקות בכלי זהב וכלים מכלים שונים ויין מלכות רב כיד המלך: אסתר א ז
15. והשתיה כדת אין אנס כי כן יסד המלך על כל רב ביתו לעשות כרצון איש ואיש: אסתר א ח
16. איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש איש ימיני: אסתר ב ה
17. והאמר אסתר איש צר ואויב המן הרע הזה והמן נבעת מלפני המלך והמלכה: אסתר ז ו
18. גם ושתי המלכה עשתה משתה נשים בית המלכות אשר למלך אחשורוש: אסתר א ט

מסורת הש"ס

גליון הש"ס

גמ' שאלו תלמידיו. עי' מדרש איר הסירים בפסוק זאת קומסך ומתה לעמר: שם הם לא עשו אלא לפנים. עי' פהנדרין דף סא ע"ב. ועי' ע"ז דף ג ע"א תוס' ד"ה שלא הסתחוו: רש"י ד"ה דרי דרי וכו' ופוחדת לשון סחור. כי סביב תרגומו סחור סחור (ויקרא ז ה): שם ד"ה בצהרים וכו' לשון סהרא הוא. עי' לקמן דף יג ע"א רש"י ד"ה מסתהר:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ועוד שנה אחת יש לנכנל ועמד וכו' ואף דניאל וכו' בינתי בספרים מספר השנים אשר היה דבר ה' אל ירמיה הנביא למלאות לחרבות ירושלים שבעים שנה מדקאמר אני בינתי בספרים מכלל דאיהו נמי טעה מ"מ קשו: (ב) שם לנטת לו בית בירושלים וכתיב מי בכם מכל עמו יהי אלהיו עמו ויעל בכם רב נחמן: (ג) שם הוא יבנה עירי ויקבץ גלייתי: (ד) שם כבוד מלכותו ואת יקר וגו' אמר רבי יוסי וכו' נגדי כהונה ונתעטף ועמד כתיב הכא: (ה) שם דבני מתתיה מיכף כייפי ליה כל אימת דבעי בדוו מקרב להו ומתן דאמר טיפש: (ו) שם מדבו היה הנך קיימי הני והוו בהדיה: (ז) שם של אותו רשע אמר להם אם כן: (ח) שם וכן הוא אומר כי אבני: (ט) שם ואתם שונים ושונים בהן: (י) רש"י ד"ה ועוד שנה אחת לנכנל. רישא דברייתא הכי איתא: (כ) ד"ה לפקידה בעלמא נאמר האי לפי מלאות לנכנל שבעים שנה דהא אפקוד אתכם כתיב וכך היה שנפקדו יכו' שפטטה יד בכל: (ל) ד"ה משיח הוא כלום נמשח בשמן כל"ל ותיבת כמו נמחק: (מ) ד"ה קובל וכו' למשיחו על כורש אני קובל אשר החזקתי וכו' יבנה את עירי תרי קרלי: (נ) ד"ה בגדי כהונה יכו' כהן גדול שהביא נבוכדנצר מירושלים: (ס) ד"ה וכן הוא יכו' ולומר שעל ידי נסיונות:

מוסף רש"י

איהו בקרי ואתתיה בבוצינו. קלרי וכוליני מין אחד הוא אלא שאלו גדולים ואלו קטנים, כלומר כמה שהוא עוסק היא עסוקה (נוסחה י.).

רבינו חננאל

והא קשו קראי אהדדי, ופרש רבא לפי מלאת לבבל, לפקידה בעלמא.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com